B/M.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası
Təhsil Nazirliyinin
__________ nömrəli ____________ 2020-ci il tarixli
Qərarı ilə təsdiq edilmişdir

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN (ƏSAS (BAZA) ALİ TƏHSİLİNİN) İXTİSAS ÜZRƏ

T Ə H S İ L P R O Q R A M I

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050203 Dövlət və ictimai münasibətlər

Bakı – 2020

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN Dövlət və ictimai Münasibətlər İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bakalavriat səviyyəsinin **"050203 Dövlət və ictimai münasibətlər"** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də "Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.

1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:

- İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirir;
- Tələbələri və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri barədə məlumatlandırmaq;
- Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.

1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və **"050203 Dövlət və ictimai münasibətlər"** ixtisası üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.

1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

2.1. Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnməlidir:

- İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
- İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
- Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma bacarıqlarına;

- Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyən etmə qabiliyyətlərinə;
- İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək bacarığına;
- Komandada iş, problemin həllinə ortaq yanaşmaya nail olmaq qabiliyyətinə;
- Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
- Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
- Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
- Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuruna və etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına;
- Sistemli düşünə bilmək, sistemləri təhlil edərək elementlər arasında əlaqələri aşkarlayıb dərk etmək, müxtəlif sahələrdə və fərqli səviyyələrdə sistemli əlaqə prinsiplərini dərk etmək, qeyri-müəyyən şəraitdə fəaliyyət göstərmək səriştəsi;
- Strateji baxış formalaşdırmaq, fəaliyətin mümkün nəticələrini görə bilmək (mümkün, ehtimal edilən və arzu olunan), dərk etmək və qiymətləndirmək qabiliyyəti, fəaliyyətin gələcəyi haqqında aydın fikirə malik olmaq, risk və baş verə biləcək dəyişiklkləri nəzərə almaq, qərarların qəbulunda yenilikçi və yaradıcı olmaq bacarığı;
- Başqalarına qulaq asmaq, dinləmək, onların ehtiyaclarını, hərəkətlərini anlamaq, fikirlərini öyrənmək, yaranan münaqişələri həll etmək, problemlərin həllinə yönəlik kollektiv əməkdaşlıqda iştirak və fərqli yanaşmalardan istifadə bacarığı;
- Qəbul edilmiş norma, yanaşma və fikirləri tənqidi təhlil etmək, öz baxışlarına və fəaliyyətinə tənqidi yanaşmaq, cəmiyyətdə öz rolunu tənqidi qiymətləndirmək bacarığı.

2.2 Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnməlidir:

- Dövlət xidmətlərinin və ictimai idarəetmənin ədalətliliyini, bərabərliyini, təhlükəsizliyini və səmərəliliyini artırmağı bacarmaq;
- Təhlil, sintez, tənqidi düşünmək, problemləri həll etməyi və qərar verməyi bacarmaq;
- Dövlət qulluğuna dair perspektiv hədəfləri müəyyən etmək və praktikada icra etməyi bacarmaq;

- Dövlət və ictimai idarəetmənin sosial-iqtisadi, siyasi və qlobal aspektlərini başa düşür, düzgün anlayıb və şərh etməyi bacarmaq (yerli xalqlar, immiqrantlar, gender və digər qrup şəxsiyyətlər, ailə quruluşu, yoxsulluq, təhsil və əmək bazarları);
- Dövlət və ictimai idarəetmənin aparıldığı beynəlxalq və hökumətlərarası kontekstdə əsas anlayışları düzgün anlayıb və şərh etməyi bacarmaq (dövlət suverenliyi və demokratiya üçün qloballaşmanın təsirləri, milli maraqlar və s.);
- Ətraf mühit və davamlılıq konsepsiyalarını düzgün anlayıb və şərh etməyi bacarmaq (ətraf mühit problemləri, ekoloji risk və təhlükələr, tənzimləmə seçimləri və s.);
- Dövlət siyasəti və idarəetmə konsepsiyalarını təhlili etmək və dövlət və ictimai idarəetmə problemlərinə tətbiq etməyi bacarmaq; (qərar vermə prosesində iştirak edən maraqlı tərəflərin və tərəfdaşların əhatə dairəsini, maraqlarını və mövqelərini qiymətləndirmək və qərar qəbul etmə prosesində qarşılıqlı əlaqəni idarə etmək bacarığı; təşkilati davranış, münaqişələrin idarə edilməsi və s.)
- Demokratik institutları və prosesləri başa düşmək və etik davranmağı bacarmaq;
- Dövlət və ictimai siyasətin formalaşdırılması və həyata keçirilməsini bacarmaq;
- Dövlət və ictimai idarəetmə prosesinin prinsiplərini - idarəetmə etikası, idarəetmə və hesabatlılıq, şəffaflıq və s.rəhbər tutmaq;
- Dövlət və ictimai idarəetmə problemlərinin iqtisadi və statistik təhlilini aparmağı bacarmaq;
- Dövlət, yerli və ictimai idarəetmə məsələlərinin təhlili üçün iqtisadi siyasət konsepsiyalarını tətbiq etməyi bacarmaq, əldə olunan nəticələrdən düzgün istifadə etməyi və şərh etməyi bacarmaq (gəlir və xərc sistemləri ilə əlaqəli anlayışlar; dövlət defisiti, borc və maliyyə konsolidasiyası; maliyyə sabitləşmə siyasəti; pul siyasəti; vergitutma və vergi güzəştləri);
- Kəmiyyət metodlarını dövlət və ictimai idarəetmənin təhlilinə tətbiq edilməsini bacarmaq, nəticələrindən düzgün istifadə edə bilmək və şərh etməyi bacarmaq (data analizi, ehtimal anlayışları, nümunələr, hipotez testi və s.);
- Dövlət və ictimai idarəetmə problemlərinə analitik metodları və qiymətləndirmə üsullarını tətbiq etməyi və prosesi şərh etməyi bacarmaq (qərar təhlili, xərc və gəlir təhlili, layihələrin idarə edilməsi, risklərin idarə edilməsi, qiymətləndirmə məqsədləri və növləri ilə əlaqəli anlayışlar, eyniləşdirmə problemi, performansın idarə edilməsi və s.);
- Dövlət və qeyri-kommersiya qurumlarında maliyyə resurslarının idarə edilməsini bacarmaq (mühasibat uçotu, maliyyə hesabatları, planlaşdırma və büdcə, xərcləmə və proqnozlaşdırma, audit və s.);
- Dövlət və qeyri-kommersiya qurumlarında insan resurslarını idarə edilməsni bacarmaq (işə qəbul və yenilənmə, istedadın qiymətləndirilməsi, iş yerləri və əmək münasibətləri və s.);

- Dövlət və qeyri-kommersiya qurumlarında informasiya texnologiyalarından istifadə
etməyi bacarmaq (informasiya texnologiyalarına inteqrasiya, ictimai sektorda onlayn xidmətin
göstərilməsi və s.);
- Dövlət və ictimai idarəetmədə liderlik və kommunikasiya bacarıqları var (ictimai və
özəl təşkilatlarda liderlik, motivasiya edən çıxışlar, natiqlik bacarığı və s.);
- İnsan hüquqlarının mahiyyəti, prinsipləri, ayrı-ayrı insan hüquqlarının əsas səciyyəsi,
onların müdafiəsi məsələləri, bu sahədə beynəlxalq məhkəmə presedentlərinin tətbiqi, ayrı-ayrı
qrupların hüquqlarının müdafiəsi, ayrı-ayrı sahələrdə insan hüquqlarının müdafiəsi
xüsusiyyətlərini, insan hüquqları sahəsində beynəlxalq və milli nəzarət mexanizmlərinin
mahiyyəti və qarşılıqlı əlaqə xüsusiyyətlərini, nəhayət əhalinin ayrı-ayrı kateqoriyalarının
hüquqi vəziyyəti və insan hüquqlarının müdafiəsi xüsusiyyətlərini bilmək;
- Dövlətin və yerli idarəetmə orqanının maliyyə fəaliyyətinin və maliyyə hüquq
münasibətlərininğ əsaslarını, vergi, bank sahəsində mövcud normativ-hüquqi müqavilələr də
daxil olmaqla maliyyə idarəetməsinin məzmunu, maliyyə hüququnun ayrı-ayrı sahələrinin, o
cümlədən, büdcə, vergi, pul dövriyyəsi, valyuta və s., bütövlükdə, dövlətin maliyyə siyasətinin
əsas istiqamətlərini bilmək;
- Karyera barədə ilkin anlayışları, karyera inkişaf fəaliyyətlərini, iş müsahibəsinə hazırlıq
prosedurlarını və müsahibə texnikalarını bilmək, karyera yol xəritəsinin tərtib olunmasını və
texnikaları, iradə, motivasiya və pozitiv düşüncə, işgüzar etika, iş axtarma strategiyaları, eləcə də
iş üçün müraciət qaydalarını, peşəkar CV, rezume, istək və tövsiyə məktublarının hazırlanmasını
bacarmaq;
- Vaxtın effektiv idarə edilməsini, stres menecmentini, kreativ, tənqidi və analitik düşüncə
formalarını bilmək, problem həll etmə və qərarvermə texnikalarına, natiqlik bacarıqlarına sahib
olmaq, eləcə də komanda işinin qurulmasını bilmək və liderlik prinsiplərinə yiyələnmək;
- Layihələrin hazırlanması idarə edilməsində iştirak etmək və digər çox istifadə olunan
proqram təminatlarından istifadəni bacarmaq, iş həyatında şifahi və yazılı kommunikasiya
vasitələrindən istifadə etməyi bacarmaq;
- Media materialları ilə işləmək, müəyyən mövzular üzrə araşdırmalar aparmaq, faktik
materialları toplamaq, ümumiləşdirmək, nəticə çıxarmağı bacarmaq;
- Strateji düşüncə tərzini formalaşdırmaq, strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırmas
strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizini aparmağı bacarır; informasiy
resurslarının strateji idarəolunması bacarıqlarına;strateji idarəetmə metodlarını tətbiq etmə
bacarmaq.
- Dövlət və hüququn mənşəyi, anlayışı, mahiyyəti, funksiyaları, prinsipləri, hüqu
münasibətləri, hüququn sosial normativ tənzimetmə sistemində yeri, hüquq və dövlət, hüquq
cəmiyyətin siyasi sistemi arasındakı qarşılıqlı münasibətlər, hüququn mənbələri, hüq
normaları, normativ-hüquqi aktlar, hüquqyaratma, hüququn sistemləşdirilməsi, hüquq sister

qanunvericilik sistemi, hüququn realizəsi və təfsiri, hüquq düşüncəsi və hüquq mədəniyyəti, hüquqi tənzimetmə mexanizmi, qanunçuluq və hüquq qaydası, hüquqauyğun davranış, hüquq pozuntusu, hüquq məsuliyyəti, hüquq, şəxsiyyət və vətəndaş cəmiyyəti ilə əlaqədar məsələləri, nəhayət, müasir dövrün əsas hüquq sistemlərini bilmək;

- Siyasi – ictimai/sosial və ilkin elmi araşdırmalar apamaq üçün sosial emlərdə geniş yayılmış kəmiyyət və keyfiyyət metodlarından istifadə etmə bacarığına, bu üsul və metodlardan istifadə etməklə optimal qərarlar verə bilmək; tədqiqat istiqaməti üzrə uyğun və etibarlı informasiyanı fəqləndirməyi bacarmaq; Məlumatların təhlili və sistemləşdirilməsi üçün statistik biliklərə sahib olmaq, kəmiyyət və keyfiyyət məlumatlarını toplamaq, təhlil etmək və proqnozlaşdırmanı bacarmaq
- İqtisadi nəzəriyyənin əsaslarını, müəssisə və fərd səviyyəsindəki davranışları, əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri, problemləri və prosesləri bilmək; Milli iqtisadiyyatın makroiqtisadi mənzərəsini, sosial-iqtisadi göstəricilərin dinamikasını, iqtisadi siyasətin əsas konturlarını bilmək, sektorial təhlil aparmağı bacarmaq; iqtisadi təhlil, makroiqtisadi diaqnostika sahəsi üzrə baza biliklərə sahib olmaq və təhlil etməyi bacarmaq; milli iqtisadiyyatların beynəlxalq iqtisadiyyatdakı rolu, müxtəlif ölkələrin iqtisadiyyatını müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarmaq;

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. **"050203 Dövlət və ictimai Münasibətlər"** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
	Ümumi fənlər	30
1	**Azərbaycan tarixi** Bu fənn Azərbaycanın müasir dövlətçilik ənənələrinin yaranmasını, mərhələlərini, formalaşmasını və inkişafını öyrənir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin güclənməsində siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edir. Tələbələrimizdə vətənpərvərlik hissini aşılamaq üçün müxtəlif tarixi mərhələlərdə yaranmış dövlətlərin siyasi tarixi, ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin qəhrəmanlıq nümunələri tarixi faktlar əsasında şərh olunur. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir. Əsas məqsəd tələbələrdə geniş dünyagörüşünün, vətən sevgisinin, tarixi hadisələri analitik təhlil etmə qabiliyyətinin və hadisələrdən, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətini formalaşdırmaqdan ibarətdir.	5

2	**Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya** Bu fənn cərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılanmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.	4
3	**Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya** Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılanmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.	15
4	**Seçmə fənlər** (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər.)	6
4.1	Fəlsəfə Sosiologiya Azərbaycan Respublikasının Konstitisiyası və hüququn əsasları Məntiq Etika	3
4.2	İnformasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə) İnformasiyanın idarə edilməsi Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş Politologiya	3
	İxtisas fənləri	**120**
5	**Siyasi təhlil və tənqidi təfəkkür** İxtisaslı mütəxəssisin hazırlanması müstəqil təhlil və tədqiqatın aparılması, düzgün qərarların qəbul edilməsi bacarıqlarının formalaşdırılmasını tələb edir. Tələbələr tədris prosesində və peşə fəaliyyətində qarşıya qoyulan konkret məqsədləri və məsələləri həll etmək üçün bir sıra vacib nəzəri və empirik metodlara yiyələnirlər: Modellərin qurulması; analogiyaların aparılması; deduksiya; fərziyyələrin irəli sürülməsi; abstraksiya; müşahidə; eksperimentin aparılması; sorğuların keçirilməsi, təhlili, ümumiləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi;delfi üsulu;kontent analiz; faktların/informasiyanın toplanması, seçilməsi, kompüter vasitəsi ilə emalı, onlar arasında əlaqənin qurulması; müqayisə; ölçmə; irəli sürülən fərziyyəni yoxlamaq üçün müxtəlif statistik təhlillərdən istifadə bacarığı və s. Fənn çərçivəsində tələbələrdə məntiqi mühakimə yürütmə və tənqidi təfəkkür bacarıqlarını inkişaf etdirilir. Tələbələr deduksiya və induksiya yolu ilə nəticələr çıxarmaq, deduktiv və induktiv arqumentləri müəyyənləşdirmək və qiymətləndirmək, səfsətələrin mövcudluğunu aşkar etmək və onlara yol verməmək, tənqidi	3

	təfəkkürün əsas komponentlərini müəyyən edə bilmək bacarığına yiyələnirlər. Tələbələrə deduksiya, induksiya və arqumentasiya bacarığını tətbiq edərək şifahi və yazılı nitq vərdişlərini inkisaf etdirmək, məntiqi və tənqidi təfəkkür qabiliyyəti ilə tədqiqat aparmaq vərdişlərinin sintezinə nail olmaq öyrədilir. Bununla yanaşı, fənnin tədrisinə riyazi məntiq elementlərinin daxil edilməsi tələbələrin gələcək təhsili üçün etibarlı zəmin yaradır.	
6	**Dövlət və ictimai idarəetmə** Bu kurs tələbələri dövlət və ictimai idarəetmənin inkişaf mərhələləri, əsas anlayışları və konsepsiyaları, təşkili prinsipləri və modelləri, eləcə də idarəetmə təcrübəsi, idarəetmə sahələri, dəyərləri və müasir problemləri ilə tanış edir. Dövlət siyasəti və idarəçiliyinin siyasi və mədəni mühiti, hökumətdə islahatlar, hökumətlərarası münasibətlər, etika və məsuliyyət, idarəetmə və informasiya texnologiyaları, liderlik, insan resurslarının idarəedilməsi və əmək münasibətləri və digər məsələlər fənnin predmetinə daxildir.	10
7	**Maliyyə və büdcə siyasəti** Bu kurs hökumətin iqtisadiyyatdakı rolunu və xüsusilə dövlət maliyyə siyasətinin tərtibində, qiymətləndirilməsində və həyata keçirilməsində iqtisadi təhlilin rolunu araşdırır. Tələbələr iqtisadiyyat və sosial sahədəki siyasət seçimləri, hökumətin funksiyaları və vəzifələri, əsas dövlət gəlir və xərc növləri - onların iqtisadiyyata təsiri, dövlət büdcəsi və əsas maliyyə siyasəti alətləri barədə ətraflı məlumat əldə edirlər.Fənn çərçivəsində tələbələrə dövlətin gəlir və xərcləri, vergilər, dövlət büdcəsi və fiskal siyasət haqqında biliklər tədris olunur.	6
8	**Riyaziyyat və statistika** Fənn peşəkar sosioloqların hazırlanmasında mühüm rol oynayır. Fənn xətti cəbrin, riyazi məntiqin, qraflar nəzəriyyəsinin elementlərini, optimallaşdrıma və statistik təhlil üsullarını öyrədir. Bu fənn analitik bacarıqların formalaşması, sosioloji tədqiqatların aparılması, xüsusilə ölçmə və təhlil məsələləri ilə bağlı bilik və bacarıqların formalaşması və inkişafı istiqamətində vacib yer tutur. Fənnin tədrisi zamanı əsas diqqət SPSS, Stata kimi kompyuter proqramlarının mənimsənilməsinə, bu və ya digər statistik metodun öyrənilməsinə yetirilir.	4
9	**İnstitusional siyasətin təhlili** Fənn çərçivəsində konkret dövlət və qeyri dövlət institutlarının/strukturlarının fəaliyyət sferalarına uyğun siyasətin təhlil olunması, formalaşdırılması və həyata keçirilməsi üsulları tədrsi olunur. Tədris prosesində optimal qərarların qəbul edilməsi və konkret sahələrdə inkişafın təmin olunması məqsədi ilə keyfiyyətli idarəetmənin həyata keçirilməsi və təhlilin aparılmasının dünya və	6

	Azərbaycan təcrübəsi öyrədilir, bununla bağlı praktik nümunələr təhlil edilir.	
10	**Yerli idarəetmə və özünüidarəetmə** Fənn çərçivəsində regional idarəetmənin prinsipləri, xüsusiyyətləri, regionda institusional idarəetmə, ərazi idarəetməsi, bələdiyyə idarəçiliyinin təşkili prinsipləri, onun strukturu, yerli və özünüidarəetmə sistemi, onların qarşılıqlı əlaqəsi, fəaliyyəti və səmərəliliyinin artırılması strategiyası, üfüqi və şaquli əlaqələr tədris olunur.	6
11	**Ağıllı şəhərlərin idarə olunması** Fənnin məqsədi ağıllı şəhərlərin idarə ounmasının dünya təcrübəsini öyrənmək, praktik nümunələr əsasında təhlillər aparmaq, şəhərsalmanın nəzəri və praktik məsələlərini tədris etməkdir.	6
12	**Ekologiya** Bu kurs ekologiya elminin prinsipləri və onların gündəlik həyata təsiri ilə tanış edir. Tələbələr dünyanın ekoloji vəziyyəti ilə tanış olurlar. Mövzu sahələrinə torpaq sistemləri, atmosfer, su sistemləri, enerji mənbələri və insan əhalisi daxildir. Qlobal istiləşmə, çirklənmə, ozon qatının zədələnməsi və onların həlli kimi ekoloji məsələlərə xüsusi diqqət yetirilir.	3
13	**Regional və yerli maliyyə resurslarının idarə olunması** Bu kurs, tələbələri regional və yerli maliyyə sistemi, Azərbaycan Respublikasının müvafiq subyektləri, regionları və bələdiyyə qurumlarının iqtisadiyyatı, maliyyə və sosial sferanın xüsusiyyətləri haqqında baza bilikləri ilə təmin edir. Büdcə siyasətinin regional və yerli maliyyənin xüsusiyyət və meyarlarına əsasən qurulması yollarını izah edir. Kurs çərçivəsində regional və bələdiyyə hakimiyyət orqanlarının qərarları əsasında regional və yerli məsələlərin həlli üçün yaradılan büdcə və büdcədənkənar fondlar təhlil edilir və müvafiq maliyyə siyasətinin tərtibi, əsaslandırılması və hesabatına dair zəruri bilikləri aşılanır.	5
14	**Beynəlxalq ticarət** Bu kurs tələbələrə beynəlxalq ticarətin əsas faktorları, ixtisaslaşma nümunələri, klassik və neoklassik (Rikardiya, Hecksher-Ohlin) modelləri və yeni ticarət nəzəriyyələri ilə ticarətdən əldə olunan qazanclar barədə məlumat vermək üçün hazırlanmışdır. Bu kurs, ticarətin istehsal və istehlaka, əmsal qiymətlərinə, gəlir bölgüsünə, iqtisadi artıma və inkişafa təsirlərini, eləcə ticarət siyasətinin alətləri və effektivliyini əhatə edir.Kurs çərçivəsində Azərbaycanın beynəlxalq ticarət əlaqələri də öyrənilir.	4
15	**Proqram qiymətləndirilməsi** Bu kurs, tələbələrə üçün dövlət və ictimai idarəetmədə böyük həcmli layihələri sistemli şəkildə idarə etmək üçün zəruri bacarıqlar öyrədir.	7

	Layihənin idarə olunması, layihənin hərtərəfli planlaşdırılması və təşkil olunması, xarici tərəfdaşların iştirak etdiyi çoxtərəfli layihələrin vahid standart əsasında idarə edilməsinin əhəmiyyəti kurs çərçivəsində tədris olunur. Bu kurs, layihələrin idarə edilməsində beynəlxalq standardlara uyğun olaraq düzgün planlamanı və yanaşmanı öyrədir.	
16	**Siyasət nəzəriyyəsi** Fənnin çərçivəsində tələbələr siyasi nəzəriyyənin əsas kateqoriyalarını, paradiqmaları, siyasi elmin əsas metodlarını, müasir politoloji konsepsiyalar və nəzəriyyələri, siyasətin institusional və qeyri-institusional sferaları, siyasi hakimiyyətin xüsusiyyətlərini, siyasi elita və siyasi liderləri, dövlət siyasi institut kimi, siyasi partiyalar və ictimai hərəkatları, siyasi sistemlər və siyasi rejimləri, siyasi ideologiya, siyasi psixologiya, siyasi mədəniyyət və siyasi prosesləri öyrənirlər.	4
17	**Dövlət qulluğu** Bu kurs, dövlət və bələdiyyə qulluğu anlayışı, vəzifələri, mahiyyəti, dövlət qulluğunun prinsipləri, dövlət qulluğu sahəsində dövlətlə dövlət qulluqçuları arasında yaranan münasibətlərin tənzimlənmə mexanizmi, dövlət qulluğu idarəetmə orqanlarının anlayışı, təsnifatı və onların səlahiyyətləri, dövlət qulluğunun qanunvericilik bazasının və onun həyata keçirilməsində hüququn digər sahələrinin rolu, və s. əlaqəli istiqamətlər haqqında ətraflı məlumat verir. Kurs çərçivəsində həmçinin dövlət qulluğunun təşkili modelləri öyrənilir;xarici ölkələrin təcrübəsi praktik nümunələr əsasında təhlil edilir, müsbət təcrübə mənimsənilir.	5
18	**Xarici siyasətin təhlili** Fənn çərçivəsində xarici siyasət mexanizmi, xarici siyasət sahəsində qərarların qəbul edilməsi prosesinin mərhələləri, prosesə təsir edən amillər, müxtəlif dövlətlərdə xarici siyasət qərarlarının qəbul edilməsi prosesinin xüsusiyyətləri və xarici siyasətin proqnozlaşdırılması tədris olunur. Xarici siyasətin təhlili ilə məşğul olan aparıcı dünya (beyin mərkəzləri) mərkəzləri, müxtəlif dövlətlərin xarici siyasət kursunun təhlili, xarici siyasətə aid olan məlumatların/faktların təhlili kimi məsələlər də kursa daxildir.	3
19	**Vətəndaş cəmiyyəti və insan hüquqları** Bu kurs, vətəndaş cəmiyyətinin inkişaf mərhələlərini, əsas prinsip və xüsusiyyətlərini təqdim edir. İnsan və vətəndaşların hüquqlarının qorunması, qanun və ədalət qarşısında hər kəsin bərabərliyi, vətəndaş və dövlət münasibətləri və s. məsələlər müzakirə olunur. İnsan, ailə, müxtəlif sosial qruplar, siniflər, demokratik institutlar, siyasi partiyalar, ictimai birliklər, hərəkatlar, təhsil sistemi, kütləvi informasiya vasitələri və digər vətəndaş cəmiyyəti institutları əsas struktur elementləri kimi təhlil olunur.	3

20	**Davamlı inkişafın idarə edilməsi** Bu kurs tələbələri davamlı inkişafla bağlı əsas anlayışlarla xüsusilə də, tələbələr inkişaf anlayışı və onun ətraf mühitin qorunması və davamlılıq ilə əlaqəsi, davamlı inkişaf konsepsiyaları, əsas indikatorları haqqında məlumat əldə edirlər. Kurs, dünyada bir çox dəyişikliklərə - əhalinin çoxalması, urbanizasiya, çirklənmə, təbii ehtiyatların tükənməsi və kənd təsərrüfatı problemlərinə, həmçinin bu dəyişikliklərin insan həyatına necə təsir etməsinə yönəlmişdir. Bundan əlavə, yoxsulluq, ərzaq təhlükəsizliyi, şiddətli münaqişələr, ətraf mühitin pisləşməsi, inklüziv inkişaf, təbii ehtiyatlar və texnologiya da daxil olmaqla bir çox məsələlər də kurs	3
21	**İqtisadiyyatın əsasları** Fənn çərçivəsində iqtisadi nəzəriyyənin əsas qanun və kateqoriyaları, iqtisad elminin konsepsiyaları və müasir iqtisadi fikrin əsas istiqamətləri, iqtisadi proseslər, iqtisadi qanunauyğunluqlar, iqtisadi alətlər, iqtisadi mexanizmlər, iqtisadi resurslar, bazar iqtisadiyyatı, bazar iqtisadiyyatında dövlətin rolu və funksiyaları, iqtisadi fəaliyyət, iqtisadi artım, milli iqtisadiyyat və dünya təsərrüfatı, makroiqtisadiyyat, mikroiqtisadiyyat, bazar iqtisadiyyatının modelləri haqqında biliklər əldə olunacaq; bazar iqtisadiyyatının ümumi xarakteristikası verilir və məhdud iqtisadi ehtiyatların səmərəli istifadə olunmasında bazar mexanizminin rolu müəyyənləşdirilir;İqtisadi subyeklərin qərar qəbul etməsini şərtləndirən prinsiplər mənimsənilir.	4
22	**Siyasi kommunikasiya** Bu kürs qarşılıqlı siyasi fəaliyyətin subyektlərini, siyasi-hüquqi və dövlət institutlarını bir biri ilə əlaqələndirərək, siyasi hadisələrin məntiqiliyini və ardıcıllığının təmin olunmasını öyrədir; siyasi sistemin müxtəlif elementləri arasında, habelə siyasi sistemlə cəmiyyət arasında siyasi informasiyanın fasiləsiz ötürülməsini təmin edən biliklər verir. Bu fənn informasiyanın siyasi məqsədlər üçün idarə olunmasını, siyasi sistemin daxilində, vətəndaş cəmiyyəti ilə, habelə fərdlərlə qarşılıqlı fəaliyyət mexanizmlərinin hazırlanmasını, siyasi sosiallaşma prosesini, ictimai rəyin formalaşdırılması məsələlərini tədrsi edir. Əsas məqsəd siyasi sferada kommunikasiya proseslərinin öyrənilməsi və idarəedilməsinin tədris olunmasıdır. Kurs çərçivəsində, həmçinin siyasi kommunikasiyanın nəzəri konsepsiyaları və modelləri, siyasi sferada qarşılıqlı informasiya fəaliyyətinin təşkili üsulları, siyasi diskurs və mətnin xüsusiyyətləri, dövlətin informasiya siyasəti haqqında təsəvvürlərin formalaşdırılması, dövlət və mediastrukturlar arasında münasibətlərin xüsusiyyətləri və elitanın ictimai rəyə və siyasi davranışlara təsiri öyrədilir.	4

23	**Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi** Fənn çərçivəsində müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının təsnifatı və xüsusiyyətləri; müxtəlif növ kompüter qurğuları və şəbəkə texnologiyaları daxil olmaqla, informasiya texnologiyalarının (İT) əsasları; İkilik say sistemləri kimi müxtəlif məlumatların təqdimetmə sxemləri; İT mühitində fəaliyyət göstərmək üçün lazım olan alətlər və tətbiqlərə giriş təqdim edilir; informasiyanın kompüter emalının əsas prinsipləri (kodlaşdırılması, saxlanması, ötürülməsi və s.) öyrədilir. İnformasiya cəmiyyətinin konsepsiyası və xüsusiyyətləri, cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesinin inkişaf mərhələləri, müxtəlif sahələrdə informasiya texnologiyalarının rolu (Elektron həyat; Kommunikasiya; Virtual cəmiyyət; Elektron imza və s.); informasiya texnologiyalarının effektivliyinin meyarları, informasiya və kiber təhlükəsizlik; Müasir əməliyyat sistemləri (ƏS) və onların iş prinsipi; Əməliyyat sistemlərində faylların idarə olunması; Proqramlaşdırmanın əsasları; Şəbəkələşmə;Veb sistemləri və texnologiyaları; Veb səhifələrin hazırlanması (HTML kodları və WYSIWYG redaktorlar); Süni intellekt sistemləri; İnformasiya təhlükəsizliyi və ona nail olma yolları: şifrələmə üsulları; kriptosistemlər; steqanoqrafiya; informasiyanın gizlədilməsi üsulları; şəbəkə təhlükəsizliyi; rəqəm imza texnologiyası; kompüter və informasiyanın kiberhücumlardan qorunması və icazəsiz istifadəsinin qarşısını almaq üçün təhlükəsizlik tədbirlərindən istifadə etmək, antiviruslar və s.; MS Office 365 paket proqramlarının tətbiqləri: MS Word mətn prosessorunun imkanları, MS Excel cədvəl prosessorunda mürəkkəb (ixtisas üzrə) cədvəllərin qurulması, hesablamaların aparılması və s., Təqdimatların hazırlanması, PDF faylların hazırlanması və redaktəsi, Teams proqramı və s. proqramların (tətbiqi proqramların) imkanlarından istifadə; Verilənlər bazası (VB), Verilənlər bazasının idarətmə sistemləri (VBİS) və onun imkanları öyrədilir.	3
24	**İxtisas yönümlü xarici dil** Fənn tələbələrə tədris olunan dilin səs quruluşunu, leksik-semantik təbiətini, lüğət tərkibini, dilin qrammatik strukturunu və tərkib elementlərini, leksik-qrammatik vahidlərin paradiqmatik və sintaqmatik əlaqələrini, onların funksionallığını və s. məsələləri nəzəri aspektdə öyrədir, eyni zamanda, bu biliklərin tətbiqi vərdişlərini	15

	formalaşdırır. Fənn çərçivəsində xarici dilə yiyələnmək üçün danışıq, yazı, oxu və dinləmə bacarıqları sistematik şəkildə inkişaf etdirilir. Bu fənn tələbələrdə öyrədilən dildə sərbəst formada fikir və düşüncələrini ifadə etmək, təqdim olunan dil materialının təhlilini aparmaq bacarığını da formalaşdırır.	
25	**Mülki müdafiə** Fənn çərçivəsində fövqəladə halların qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün vahid dövlət sistemi, təbii fəlakətlər zamanı təhlükəsizliyin təmin edilməsində vətəndaşların hüquq və vəzifələri, fərdi və kollektiv müdafiə prinsipləri, qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər, ilk tibbi yardımın göstərilməsi, təcili təxliyə və bərpa tədbirləri, təhsil sahəsində mülki müdafiə tədbirləri təşkil etmək kimi məsələlər tədris olunur.	3
26	**Strateji idarəetmə** Fənn çərçivəsində strateji idarəetmə və planlaşdırma, onun tarixi, əsas prinsipləri, məqsədləri, informasiya resurslarının strateji idarəolunması, informasiya savaşı, psixoloji savaş və təbliğat (propaqanda), siyasət sahəsində strateji idarəetmə, sosial sahədə strateji idarəetmə, iqtisadi sahədə starteji idarəetmə, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizi, strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırılması, daxili və xarici mühitin nəzərə alınması, təhlili, qərar qəbul etmə prosesi, qərarların qəbul edilməsi prosesində risklərin minimuma endirilməsi, strategiyaların qiymətləndirilməsinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri, strategiyaların reallaşdırılması, nəzarət, strateji idarəetmənin effektliyinin qiymətləndirilməsi, qərar qəbul etmənin metodları, strateji idarəetmənin modelləri, strateji idarəetmənin instrumentləri kimi məsələlər tədris olunur. Əsas diqqət starteji təhlilin metodlarının öyrənilməsinə yönləndirilir.	3
27	**Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin əsasları** Fənn çərçivəsində milli təhlükəsizlik nəzəriyyələri, Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin konseptual və hüquqi əsasları, prinsipləri, bütövlükdə milli təhlükəsizlik sistemi, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın milli təhlükəsizliyinə ən ciddi təhdid kimi, Azərbaycanın hərbi təhlükəsizliyi, iqtisadi təhlükəsizliyi, enerji təhlükəsizliyi, informasiya-ideoloji təhlükəsizliyi, ekoloji təhlükəsizliyi, Azərbaycanın beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin edilməsi prosesində iştirakı, transmilli təhlükələrə qarşı mübarizə kimi məsələlər tədris olunur.	3
28	**Azərbaycan Respublikasının konstitusiya hüququ** Bu fənn Azərbaycanın konstitusiya quruluşunun əsasları, insan və vətəndaşın hüquqi statusunun əsasları, dövlətin siyasi-ərazi təşkili, dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının təşkili və fəaliyyəti	4

	əsasları, habelə hüquq və qanunun qarşılıqlı əlaqəsi, qanunvericilik sistemi ilə bağlı münasibətləri tənzim edən hüquq normalarının tədrisini əhatə edir. Fənnin öyrənilməsinin əsas məqsədini tələbələrdə Azərbaycanın konstitusion hüquqi normaları və institutları haqqında ilkin təəssürat yaratmaq, konstitusion inkişaf tarixi və konstitusionalizmin nəzəri əsasları, konstitusion nizamasalmanın obyektləri, dövlət, cəmiyyət və şəxsiyyət arasındakı konstitusion münasibətlərin əsasları, konstitusiya quruluşunun əsasları, xalq hakimiyyəti və xalq suverenliyi, habelə dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları, onların konstitusion statusu haqqında fundamental biliklərə və s. yiyələnməsinə nail olmaq təşkil edir.	
29	**Sosial münaqişələr** Bu fənn sosial münaqişələri sosioloji elmin nöqteyi-nəzərindən öyrənir; sosial münaqişələrin səbəbləri, iştirakçıları, subyektləri, təsnifatı, tipologiyası, münaqişələrin növləri və formaları, münaqişə dinamikası kimi məsələlər daxil olmaqla, habelə sosial münaqişələrin ictimai həyatda roluna, sosial münaqişələrin idarə olunması texnologiyasına, tənzimlənməsinə və s. məsələlərə diqqət yetirir.Bununla yanaşı, fənn çərçivəsində sosial münaqişələrə dair nəzəriyyələr də təhlil olunur.	3
...	**Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər**[1] *Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.*	60
	Təcrübə	30
	Cəmi	240

4. Tədris və öyrənmə

4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.

4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb səhifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.

---

[1] Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşımalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır.

4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.

4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:

- mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
- layihələr;
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- rol oyunları;
- hesabatlar;
- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;
- video və audio konfrans texnologiyaları;
- video və audio mühazirələr;
- distant təhsil;
- simulyasiyalar;
- və s.

Qeyd: *sadalanan metodlar ixtisasın spesifikasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.*

4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.

4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə,

təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.

5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, universitetin veb səhifəsində, proqramın broşurlarında və s.).

5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.

5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:

- yazılı tapşırıqlar;
- bilik və bacarıqlara dair testlər, kompyuter əsaslı testlər;
- şifahi təqdimatlar;
- sorğular;
- açıq müzakirələr;
- praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
- praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
- layihə işlərinə dair hesabatlar;
- portfolionun qiymətləndirilməsi;
- frontal sorğu;
- qrup şəklində və özünü qiymətləndirmə;
- və s.

Qeyd: *sadalanan üsullar fənnin spesifikasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.*

5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.

5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.

5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiarizm problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.

6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.

6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

7.1. **"050203 Dövlət və ictimai münasibətlər"** ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilalanların ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.

7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və/və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn yüksək ixtisaslı mütəxəssislər, həmçinin müvafiq ixtisas qrupu üzrə minimum magistr dərəcəsinə sahib olan şəxslər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Təcrübə

8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir. İxtisasın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq təcrübənin təşkili qayadaları ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən oluna bilər.

8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, tədqiqat laboratoriyasında (eləcə də universitet, AMEA, yerli, yaxud beynəlxalq özəl təşkilat və şirkətlərdə və s.) təşkil oluna bilər.

8.3. Təcrübə prosesindən maksimal fayda əldə etmək məqsədilə tələbələr ilkin hazırlıq prosesinə cəlb edilməli (karyera palanlanması) və onların müvafiq bacarıqları (yumşaq və sərt bacarıqlar) fromalaşdırılmalıdır.

8.4. Təcrübənin təşkili ali təhsil müəssisəsinin vəzifəsidir. Təcrübədən öncə ali təhsil müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq qurum arasında müqavilə imzalanmalıdır. Müqavilədə təcrübənin keçirilmə şərtləri, tələbələrin hüquq və vəzifələri və digər zəruri təfərrüatlar əks olunur. Təcrübəni təşkili iki formada təklif olunacaqdır. İmzalanmış müqaviləyə uyğun olaraq, tələbələr müvafiq şirkət və qurumlarda təcrübə imkanlarını araşdıracaq və müsbət dəyərləndirilən tələbələr qarşı tərəfin razılıq sənədlərini universitetə təqdim edəcəkdir. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər qurumlarda, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir.

8.5. Təcrübənin təşkilinin ikinci forması isə, tələbələrin iş dünyasından daxil olan sifariş layihələrinin icra olunmasıdır. Belə ki, müxtəlif özəl və dövlət qurumlarında ehtiyac duyulan araşdırmalar, təkmilləşmə imkanları, problemlərə həll yolları tələbə və mentor müəllimlərin birgə fəaliyyəti ilə təhlil və tədqiq ediləcək və layihə şəklində sifarişçilərə təqdim ediləcəkdir.

8.6. Təcrübənin qiymətləndirilməsi təqdim olunmuş layihənin dəyərləndirilməsindən sonra iş dünyası nümayəndələri tərəfindən həyata keçiriləcəkir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

9.1. **"050203 Dövlət və ictimai münasibətlər"** ixtisası üzrə məzun olan tələbələr əsasən dövlət qurumlarında, yerli özünüidarəetmə orqanlarında və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq müxtəlif müəssisələrdə dövlət və ictimai əlaqələr üzrə mütəxəssis olaraq fəaliyyət göstərə bilərlər. Bundan əlavə, məzunlar tabeliyindən asılı olmayaraq peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn istənilən sahədə, təşkilatda, idarədə, müəssisədə, birlikdə, qurumda, nazirlik və komitələrdə həmçinin agentlikliklərdə və araşdırma/beyin mərkəzlərində mütəxəssis olaraq da çalışa bilərlər.

9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb səhifəsində yerləşdirməlidir.

9.3. **"050203 Dövlət və ictimai münasibətlər"** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları təhsillərini "Humanitar və sosial" ixtisaslar qrupuna daxil olan "060213 Beynəlxalq

münasibətlər", "060208 Politologiya", "060211 Regionşünaslıq", "060216 Dövlət və ictimai münasibətlər", "060210 Sosiologiya", "060206 Tarix"(bəzi ixtisaslaşmalar üzrə), "060204 Jurnalistika"(bəzi ixtisaslaşmalar üzrə), "060202 Fəlsəfə"(bəzi ixtisaslaşmalar), "İqtisadiyyat və idarəetmə" ixtisasları qrupuna daxil olan "060410 Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi", "060412 Davamlı inkişafın idarə edilməsi", "060805 Sosial iş", "060212 Hüquqşünaslıq"(bəzi ixtisaslaşmalar üzrə) Magistr proqramlarında davam etdirə bilərlər.

9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini, Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsinin müdiri

__________________Yaqub Piriyev

"____" _____________2020-ci il

Humanitar və sosial ixtisaslar qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını hazırlayan işçi qrupun sədri

_____________Fariz İsmayılzadə

"____" _____________2020-ci il

Təhsil Proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə gözlənilən təlim nəticələrini müəyyən etməlidir. *Aşağıdakı cədvəllərdə ən azı 6 təlim nəticəsi sadalanmalıdır (Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə ayrılıqda)*

Təhsil Proqramının təlim nəticələri (PTN) **Tələbələr aşağıda sadalanan bacarıqları əldə edirlər:**
PTN 1 Yüksək yaradıcı və tənqidi təfəkkürə, vətənpərvərliyə, geniş erudisiyaya, sosial-siyasi məsuliyyətə, yazılı və şifahi nitq vərdişlərinə, liderlik qabiliyyətinə yiyələnir, bir neçə xarici dildən sərbəst istifadə etməyi bacarmaq.
PTN 2 Dövlət və ictimai münasibətlərin hüquqi bazasını bilir və praktik tətbiqini bacarmaq.
PTN 3 Dövlət idarəçiliyi və yerli özünü idarəetmə ilə bağlı dünya təcrübəsini tənqidi təhlil edərək ölkə üçün faydalı olan səmərəli idarəetmə metodlarını müəyyən etməyi bacarmaq.
PTN 4 İqtisadi amillərin, o cümlədən maliyyənin dövlət və ictimai idarəetmədə rolunu təhil edə və təsirlərini müəyyənləşdirməyi bacarmaq, habelə maliyyələşmə, büdcənin təşkili və icrası prosesinin əsas prinsiplərini tətbiq etməyi bacarmaq.
PTN 5 Müasir dünya sistemini, siyasi sistemləri, siyasi rejimləri, siyasi ideologiyaları, siyasi partiyaları, dövlət hakimiyyət orqanlarının fəaliyyətini, bu məqsədlə siyasi təlimlərdən, nəzəriyyələrdən istifadə etməyi bacarmaq.
PTN 6 Çağdaş siyasi prosesləri və siyasi institutların fəaliyyətini qiymətləndirmək, habelə mühakimələr və proqnozlar irəli sürməyi bacarmaq.
PTN 7 Müasir dövlət idarəçiliyinin əsas problemlərini və çağırışları nəzəri təhlil etməyi bacarmaq; sosial münaqişələrə (xüsusilə daxili münaqişələrə) dair müasir nəzəriyyələri praktik situasiyaların üzərində tətbiq edə bilmək; münaqişələrin həllinə dair yanaşmaların, siyasi, hüquqi, hərbi və digər vasitələrin konkret münaqişələrin həllində səmərəliliyini müəyyən etməyi bacarmaq.
PTN 8 Xarici siyasət sahəsində qərarların qəbul edilməsi və onların reallaşdırılması prosesini, dövlətlərin xarici siyasət kursunu tənqidi təhlil etməyi, xarici siyasətə dair nəzəriyyələrdən müxtəlif dövlətlərin xarici siyasət kursunun proqnozlaşdırılması prosesində istifadə etməyi bacarmaq.
PTN 9 Dövlət idarəçiliyini və yerliözünü idarəetmə proseslərini, habelə ictimai prosesləri kəmiyyət və keyfiyyət metodlarından istifadə edərək tədqiq etmək səriştəsinə, siyasət elminin əsas nəzəriyyə və yanaşmalarını praktik situasiyalar üzərində tətbiq etməyi bacarır; müasir siyasətin əsas problemlərini və çağırışları nəzəri təhlil etməyi bacarmaq.
PTN 10 Müasir siyasi ideologiyaları təhlil edərək siyasi proseslərin idarə olunmasında istifadə etməyi bacarır, siyasi informasiya axınını seçki və bütövlükdə siyasi proseslərin məqsədlərinə uyğun yönlədirməyi bacarır, siyasi kommunikasiyaların nəticələrini proqnozlaşdırmaq qabiliyyəti var; siyasi partiyaların fəaliyyətini təhlil etməyi, seçici kütləsini idarə etməyi və

seçki texnologiyalarını tətbiq etməyi bacarır, səsvermə prosesində müxtəlif davranış modellərini qiymətləndirməyi bacarmaq.
PTN 11 Siyasi məlumatların təhlili və sistemləşdirilməsi üçün statistik biliklərə sahib olmaq, kəmiyyət və keyfiyyət məlumatlarını toplamaq, təhlil etmək, ölçmək və proqnozlaşdırmanı bacarmaq.
PTN 12 Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizlik mühiti, əsas təhdidlər və onlara qarşı mübarizəyə dair sistemli bilikləri formalaşdırma qabiliyyəti var; Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizliyinin konseptual və hüquqi əsaslarını təhlil edərək onun tətbiq olunduğu mühiti izah etməyi bacarmaq.
PTN 13 Dövlət, şəxsiyyət və vətəndaş cəmiyyəti ilə əlaqədar qarşılıqlı məsələləri geniş təhlil edərək ayrı-ayrı insan hüquqlarının tətbiqi qaydalarını və onların məzmununu düzgün müəyyən etmək bacarığına malik olmaq.
PTN 14 Azərbaycanın konstitusiya hüquq institutları haqqında dərin təsəvvürə, konstitusion inkişaf tarixi və konstitusionalizmin nəzəri əsasları, dövlət, cəmiyyət və şəxsiyyət arasındakı konstitusion münasibətlərin əsasları, Azərbaycanın konstitusiya quruluşunun siyasi, iqtisadı və sosial əsasları, xalq hakimiyyəti və xalq suverenliyi, siyasi-ərazi təşkili, dövlət hakimiyyətinin təşkili əsasları, seçki hüququnun anlayışı və prinsipləri, seçki prosesinin hüquqi tənzimi məsələləri, seçki sistemi, qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının, habelə yerli özünüidarənin təşkili və fəaliyyəti əsasları, konstitusiya nəzarəti institutunun mahiyyəti və funksional təyinatı haqqında fundamental biliklərə malik olmaq, habelə hüquq və qanunun qarşılıqlı əlaqəsi, qanunvericilik sisteminin mahiyyətini bilmək.
PTN 15 İqtisadi nəzəriyyənin, mikro və makro iqtisadiyyatın əsaslarını, müəssisə və fərd səviyyəsindəki davranışları, əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri, fərqli rəqabət sistemlərindəki bazarların xüsusiyyətlərini, müxtəlif bazar tiplərində firmaların fəaliyyət mexanizmini, qarşılıqlı əlaqələrin fərqli senarilərini bilmək; İqtisadi terminologiyanı tam şəkildə mənimsəmək, açıq iqtisadiyyatı təhlil edə bilmək və nəzəri modellərdən istifadə etməklə təkliflər irəli sürməyi bacarmaq; böhran dövründə iqtisadiyyatın tənzimlənməsi alətlərindən istifadə etməyi bacarmaq, əmək bazarının fəaliyyətini və ona xas olan elementləri təhlil edə bilmək, iqtisadi təhlil, makroiqtisadi diaqnostika sahəsi üzrə baza biliklərə sahib olmaq və təhlil etməyi bacarmaq, iqtisadi məktəblərin fundamental konseptlərini başa düşmək və müasir fikir və yanaşmaları şərh edə bilmək, iqtisadi sistemləri müqayisəli təhlil etməyi bacarmaq.
PTN 16 Strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırması, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizini aparmağı bacarır; İnformasiya və psixoloji savaş şəraitində müəyyən olunmuş strateji idarəetmə vəzifələrini icra etməyi bacarır; Siyasət, sosial və iqtisadi sahələrdə strateji idarəetməni həyata keçirməyi bacarır.

Fənn üzrə təlim nəticələri (FTN)

"Azərbaycan tarixi" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN1 Azərbaycanın dünyanın ən qədim yaşayış məskənlərindən,ilk sivilizasiya məkanlarından biri olmasını müəyyən etməyi bacarır.
FTN 2 Azərbaycanın müxtəlif dövrlərdə dövlətçiliyinin təşəkküllü şəraitini, siyasi, beynəlxalq amilləri təhlil etməyi bacarır.
FTN 3 Azərbaycanda milli-dövlətin təşəkkülü, formalaşmasında ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu təhlil etməyi bacarır; azərbaycançılıq ideologiyasını dərk edir.
FTN 4 Müxtəlif dövrlərdə Azərbaycan dövlətçiliyinin zəifləməsinə təsir göstərmiş xarici və daxili amilləri təhlil etməyi və ümumiləşdirməyi bacarır.
FTN 5 Azərbaycan dövlətinin müasir dünyada yeri və rolunu sistemli şəkildə öyrənmək.
FTN 6 Azərbaycan tarixinin inkişafının tarixi təcrübəsindən düzgün nəticələr çıxarmağı bilmək.
FTN 7 Müasir mərhələdə Azərbaycan dövlətçiliyinin güclənməsini şərtləndirən amilləri, şəxsiyyətin rolunu təhlil və müəyyən etməyi bacarır.

"Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Qloballaşma şəraitində Azərbaycan dili və ona göstərilən dövlət qayğısı ilə bağlı məlumatlara yiyələnmək. Dövlət dili haqqında fərman və sərəncamlar, "Ulu öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan dili" mövzusunda təqdimatlar hazırlamağı öyrənmək; "Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasıya" fənninin məqsəd və vəzifələrini bilmək. Kommunikasiyanın forma və funksiyaları, kommunikasiya səviyyələri barədə biliklərə sahib çıxmaq.
FTN 2 Akademik kommunikasiya prosesində köməkçi nitq hissələrinin rolunun nədən ibarət olduğunu mənimsəmək; şifahi və yazılı kommunikasiyalar, habelə nitqə verilən tələblər: nitqin düzgünlüyü, dəqiqliyi, aydınlığı, səlisliyi, təmizliyi, yığcamlığı, sadəliyi, zənginliyi , rabitəliliyi və digər önəmli məsələlərin rolunu müasir tələblər səviyyəsində öyrənmək.
FTN 3 Kommunikasiya ritorikasının nədən ibarət olduğunu, ədəbi dilin üslublarını, Azərbaycan ədəbi dilinin aktiv və passiv leksikasını bilmək. Ədəbi dil və kommunikativlik, kommunikativliyin növləri, kommunikativlikdə rabitə və kommunikativ strategiya və yaradıcılıq texnologiyalarını mənimsəmək.
FTN 4 Dinləmə mədəniyyəti və dinləmənin kommunikasiya növü kimi mahiyyətini öyrənmək. Dinləmə və diqqət, dinləmə formaları, dinləmə bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinin önəmini qavramaq; kommunikasiya mədəniyyəti, danışıq etikası və müraciət etiketləri barədə məlumatlara yiyələnmək; təşkil olunmuş nitqin (mühazirə, məruzə, çıxış, spontan nitq) özünəməxsusluğunu bilmək; şifahi şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmaq.
FTN 5 Müasir Azərbaycan dilinin işgüzar üslubu barədə məlumatları və qaydaları öyrənmək; İşgüzar kommunikasiyada məktubların rolu, elektron və onlayn kommunikasiyalar barədə biliklərini zənginləşdirmək; yazılı şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmaq.

FTN 6 Rəsmi-işgüzar sənədləri dili barədə məlumatları öyrənmək; işgüzar kommunikasiyaların növləri və formaları, həmçinin dili və üslubu barədə məlumatlara yiyələnmək. İşgüzar kommunikasiyada Azərbaycan dilinin saflığının, orfoqrafiya qaydalarının və cümlə quruluşuna əməl olunmasının mahiyyətini öyrənmək. İşgüzar ritorika haqqında nəzəri və praktik çalışmalara sahib çıxmaq.
FTN 7 Azərbaycan dilində ixtisas üzrə yazılı və şifahi təqdimatlar hazırlamağı bacarmaq.

"Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN1 Yazılı və şifahi nitq prosesində xülasələşdirmək, parafraz etmək, sintez etmək kimi bacarıqlar nümayiş etdirmək.
FTN 2 Nisbətən mürəkkəb mətnləri oxuyub təhlil edə bilmək; dinlədiyi və oxuduğu mətnin (ixtisasına uyğun elmi, ictimai-siyasi və s.) icmalını təqdim edə bilmək.
FTN 3 Müəyyən edilmiş məqsədə uyğun yazı strategiyaları seçə bilmək; müxtəlif janrlarda yazı nümunələri nümayiş etdirmək; yazılı şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmağı bacarır.
FTN 4 Effektiv ünsiyyət yaratmaq üçün sual müdaxiləsi, empatik dinləmə, məlumatı dəqiqləşdirmə, məlumatı əlavə təfərrüatla zənginəşdirmə və s. kimi texnologiyalara yiyələnmək.
FTN 5 İxtisas sahəsi daxilində müzakirələrdə iştirak edə bilmək; şifahi şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmağı bacarır.
FTN 6 Öyrəndiyi dildə yazılı təqdimatlar hazırlamağı bacarır.
FTN 7 Konkret sual ətrafında rabitəli, məntiqli və adekvat şifahi və yazılı mətn formalaşdırmaq.

"Dövlət və ictimai idarəetmə" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dövlət və ictimai idarəetmənin nəzəri əsaslarını və beynəlxalq modellərini tənqidi təhlil etməyi bacarır.
FTN 2 Dövlət və ictimai idarəetmə ilə bağlı qərar qəbulu prosesini bilir və müvafiq bacarılara malikdir.
FTN 3 Dövlət və ictimai idarəetmə prosesində qəbul olunmuş qərarların icrasına nəzarəti tətbiq etmək bacarıqlarına malikdir.
FTN 4 Dövlət və ictimai idarəetmə prosesində vətəndaşlara səmərəli xidmətlərin göstərilməsi, məqsəd və resurslar arasında balansın saxlanması bacarıqlarına malikdir.
FTN 5 İctimai idarəetmə institutlarının fəaliyyət mexanizmlərini bilir və onların səmərəliliyinin artırılmasına dair mülahizələr irəli sürməyi bacarır.
FTN 6. Mərkəzləşmiş və mərkəzsizləşmiş idarəetmə sistemlərini müqayisəli təhlil edərək üstüncəhətləri müəyyən etməyi bacarır.

"Siyasət nəzəriyyəsi" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Seçki prosesinin və siyasi hakimiyyətin formalaşmasını təhlil edərək onun demokratikliyini ölçmə səriştəsinə.

FTN 2 Siyasi proseslərdə iştirak etmək, liderlik və idarəetməyi bacarmaq.
FTN 3 İdeoloji və psixoloji hücumlara qarşı müqavimət göstərmək və ölkənin siyasi maraqlarını müdafiə etmək bacarığına.
FTN 4 Müasir politoloji konsepsiyaları və nəzəriyyələri mənimsəyərək siyasi prosesləri təhlil etmək və qiymətləndirməyi bacarmaq.
FTN 5 Siyasi prosesləri yönləndirməyi bacarmaq.
FTN 6 Siyasi sistemlər, siyasi rejimlər, siyasi partiyalar, ictimai hərəkatlar, siyasi ideologiya, siyasi psixologiya və siyasi mədəniyyət haqqında biliklərə əsaslanaraq siyasi sahədə tədqiqat aparmağı bacarmaq.

"Proqram qiymətləndirilməsi" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Layihələrin tərtibi üsul və qaydalarını tətbiq etməyi bacarmaq.
FTN 2 Layihələrin icra prosesinin monitorinqini aparmağı bacarır.
FTN 3 Layihələrin nəticələrinin dəyərləndirilməsi üçün obyektiv qiymətləndirmə kriteriyalarından istifadə etməyi bacarmaq.
FTN 4 Layihələrin icrası üçün maliyyə resurslarının tapılması, seçilməsi və qiymətləndirilməsini bacarmaq.
FTN 5 Layihənin icrası üçün plan və vaxt cədvəllərinin düzgün qurulmasını bacarmaq.
FTN 6 Layihələrin hazırlanmasında və icrasında beynəlxaq təcrübəni tətbiq etməyi bacarmaq.

"Beynəlxalq ticarət" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Beynəlxalq ticarətin əsas nəzəriyyələrinə yiyələnmək.
FTN 2 Ticarətin makroiqtisadiyyata təsirlərini başa düşmək.
FTN 3 Beynəlxalq ticarətin regionların inkişafında rolunu bilmək.
FTN 4 Beynəlxalq ticarəti stimullaşdıran amilləri tətbiq etməyi bacarmaq.
FTN 5 Azərbaycanın beynəxlaq ticarət əlaqələrini tənqidi təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 6 Beynəlxalq ticarətin sosial təsirlərini müəyyən edə bilmək.

"İnstitusional siyasətin təhlili" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Siyasətin təhlilinə dair təməl bacarıqlara malikdir.
FTN 2 Fərqli səviyyələrdə siyasətin təhlilinin üsul və metodlarını tətbiq etməyi bacarır.
FTN 3 Fərqli siyasət modellərini müqayisə etməyi və seçim etməyi bacarır.
FTN 4 Siyasətin təhlilində praktik nümunələr üzərində müzakirələr təşkil etməyi bacarır.
FTN 5 Siyasətin təhlilinin müxtəlif ölçülərini – insan, maliyyə və s. tətbiq etməyi bacarır.
FTN 6 İnstitusional siyasətin təhlilinin nəticəsində qiymətləndirmə aparmağı bacarır.

"Ağıllı şəhərlərin idarə olunması" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Ağıllı şəhərlərin inkişafın yeni modeli kimi anlamaq.
FTN 2 Ağıllı şəhərlərin inkişafının idarəolunmasının müasir texnologiyalarını bilmək.
FTN 3 Ağıllı şəhərlərin inkişafının strateji və ərazi planlamasını bacarır.
FTN 4 Şəhər quruculuğunda rəqəmsal transformasiyanı təsvir və izah etməyi bacarır.

FTN 5. Ağıllı şəhər quruculuğu və davaml inkişaf konsepsiyası arasında əlaqəni başa düşür.
FTN 6. Ağıllı şəhərlərin idarəolunması ilə bağlı ən yaxşı dünya təcrübəsini bilmək və praktik nümunələr üzərində təhlillər aparmağı bacarmaq.

"Dövlət qulluğu" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dövlət qulluğunun mahiyyətini və məsuliyyətini başa düşür.
FTN 2 Dövlət qulluğunun beynəlxalq təcrübəsinə bələd olmaq və digər ölkələrin dövlət qulluğu modellərini tənqidi təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 3 Azərbaycanda dövlət qulluğunun xüsusiyyətlərini və fəqliliklərini başa düşmək.
FTN 4 Dövlət qulluğunun qanunvericilik bazasını təhlil edə bilmək.
FTN 5 Dövlət qulluğuna qəbul prosesinin optimallaşdırılması ilə bağlı mülahizələr irəli sürməyi bacarmaq.
FTN 6 Dövlət qulluğunun prinsiplərini, model və nəzəriyyələrini təhlil etməyi bacarmaq.

"Ekologiya" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
1) Ekoloji təhlükələrin və problemlərin meydana çıxması səbəblərini müəyyən etməyi bacarmaq.
2) Ekoloji problemlərin həlli üzərində təhlil apara bilmək.
3) Ekoloji mühitin qorunması istiqamətində dövlət siyasətini təhlil etməyi bacarmaq.
4) Gündəlik həyatda və iş prosesində ekoloji tənzimlənmələri tətbiq etmək.
5) Cari ekoloji problemlərin həlli üçün yeni layihələr təklif etmək.
6) Beynəlxalq səviyyədə ekoloji vəziyyətdən, problemlərdən və bu istiqamətdə aparılan birgə layihələrdən və təcrübələrdən məlumatlı olmaq, ekologiya sahəsində son tendensiyaları izləmək.

"Maliyyə və büdcə siyasəti" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Maliyyə resursları və büdcə siyasəti ilə bağlı sistemli biliklərə malik olmaq.
FTN 2 Maliyyə siyasətinin ölkənin makroiqtisadi siyasətinə təsirini təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 3 Büdcə planlaşdırılmasını bacarmaq.
FTN 4 Büdcə xərclərinin monitoringini bilmək.
FTN 5 Dövlət büdcəsi, büdcə sistemi və büdcədən kənar fondlar haqqında biliklərə malik olmaq, büdcə hüsabatlarını təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 6 Fiskal siyasəti təhlil etməyi bacarmaq.

"Regional və yerli maliyyə resurslarının idarə olunması" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dövlətin regionların iqtisadi inkişafı üçün stimullaşdırıcı addımlarını bilmək və bu istiqamətdə araşdırma apara bilmək.
FTN 2 Regional və yerli maliyyələşmə ilə bağlı beynəlxal təcrübəni bilmək.

FTN 3 Azərbaycanın regional və yerli maliyyələşmə prosesini tənqidi təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 4 Bələdiyyə və regional icra orqanlarının maliyyə resurslarını təhlil etmək.
FTN 5 Vergi siyasətinin regional və yerli maliyyə resurslarının formalaşmasında rolunu bilmək.
FTN 6 Regionların iqtisadi inkişafı üçün müasir idarəetmə metodlarından istifadə etməyi bacarmaq.

"Yerli idarəetmə və özünüidarəetmə" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Yerli idarəetmə və özünü idarəetməyə dair nəzəriyyələri bilmək və tənqidi təhlili bacarmaq.
FTN 2 Yerli özünü idarəetmənin beynəlxalq təcrübədəki modellərini tənqidi təhlil etməyi bacarır.
FTN 3 Yerli idarəetmə və özünü idarəetmənin qarşılıqlı əlaqəsi, asılılığı və təsirini təhlil etməyi bacarır.
FTN 4 Yerli idarəetmənin və özünü idarəetmənin maliyyə-iqtisadi əsaslarını bilir, mülkiyyətini və onun idarə olunmasını bacarır.
FTN 5 Xarici siyasi mühitin inkişaf və dəyişməsini proqnozlaşdırmağı bacarmaq.
FTN 6 Regional/ərazi idarə olunmasının beynəlxalq və yerli təcrebəsini bilir.

"Xarici siyasətin təhlili" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Xarici siyasətə dair sənədləri tərtib və icra etməyi bacarır.
FTN 2 Xarici siyasət sahəsində qərar qəbulu bacarıqlarına malik olmaq.
FTN 3 Xarici siyasətə dair təhlillər və tədqiqatlar aparmaq, qiymətləndirmə və proqnoz verməyi bacarmaq.
FTN 4 Beynəlxalq münasibətlərdə aparıcı rol oynayan ölkələrin xarici siyasətinin formalaşması, qərar qəbulu və həyata keçirilməsi prosesini təhlil etmək və müxtəlif meyarlar əsasında ümumiləşdirməyi bacarmaq.
FTN 5 Xarici siyasi mühitin inkişaf və dəyişməsini proqnozlaşdırmağı bacarmaq.
FTN 6 Xarici siyasətə dair elmi nəzəriyyələri və konsepsiyaları praktik situasiyalar üzrəində tətbiq etməyi bacarmaq.

"Siyaşi təhlil və tənqidi təfəkkür" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Müstəqil tədqiqat aparmaq və təhlil edə bilmək üçün müxtəlif tədqiqat metodlarından istifadə etməyi bacarmaq.
FTN 2 Müxtəlif sorğular keçirmək, nəticələrini təhlil etmək və ümumiləşdirməyi bacarmaq.
FTN 3 Statistik metodlardan istifadə edərək tədqiqat apara bilmək.
FTN 4 Topladığı faktları, informasiyaları kompüter proqramları vasitəsi ilə emal etməyi bacarmaq.
FTN 5 Mürəkkəb məsələlərin bir neçə mümkün həlli yolunu müəyyən etmək, alternativ mülahizələr irəli sürmə bacarığına yiyələnmək.

FTN 6 Əsaslandırılmış nəticələr çıxarmaq məqsədi ilə məlumatları və faktları sintez etmə bacarığına yiyələnmək, taftalogiya, ziddiyyət, səfsətə və paradoksları müəyyən edə bilmək.
FTN 7 Arqumentlərin məntiqiliyini və etibarlılığını, eləcə də müvafiq məlumatın və faktların verilən arqumentlə bağlılıq və arqumentə aidiyyət dərəcəsini dəyərləndirə bilmək.
FTN 8 Ümumi məntiqi və ritorik səfsətələri müəyyən edə bilmək.
FTN 9 Tezis, mülahizə , mühakimə və arqumentləri formalaşdıra bilmək.
FTN 10 Eyniyyət, ziddiyyətsizlik , üçüncünü istisna və kafi əsas qanunu kimi formal məntiq qanunlarını bilmək, bunları əqli nəticə və sübut prosesində tətbiq edə bilmək.

"Sosial münaqişələr" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Sosial münaqişələri başqa tip münaqişələrdən (məs., siyasi, iqtisadi, hərbi və s.) fərqləndirməyi, sosial münaqişəyə dair nəzəri və metodoloji yanaşmaları müqayisəli əsasda tənqidi təhlil etməyi bacarır.
FTN 2 Sosial münaqişələri nəzəri yanaşmalar nöqteyi-nəzərindən şərh etməyi, onların diaqnostikası və doğru həlli üçün etibarlı vasitələri seçib tətbiq etməyi bacarır.
FTN 3 Cəmiyyətin müxtəlif sahələrində sülhə, sosial kompromisə, müsbət konsensusa, dözümlülük əldə etməyə yönəlmiş sosial proqramları təhlil və tətbiq etməyi bacarır.
FTN 4 Təşkilatlardakı münaqişə vəziyyətlərini təhlil edir, təşkilatın münaqişə yaradan potensialı ilə bağlı ekspert rəyləri verir, tətbiq olunan tədqiqat metodlarından istifadə edərək təşkilatın vəziyyəti haqqında məlumatlardan istifadı etməyi bacarır.
FTN 5 Korporativ münaqişələrin həlli üçün texnologiyalar hazırlayır və idarəetmədə taktiki və strateji qərarların münaqişə yaradan potensialını minimuma endirməyi bacarır.
FTN 6 Münaqişə və sülhün fənlərarası təhlili metodologiyasını tətbiq edir, konfliktologiya mövzusunu, münaqişə və sülhün çoxfaktorlu şərtliliyini nəzərə alaraq mənimsədiyi biliklərdən istifadə etməyi bacarır.

"Vətəndaş cəmiyyəti və insan hüquqları" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Vətəndaş cəmiyyəti ilə bağlı konsepsiyaları tənqidi təhlil etməyi bacarır, milli və beynəlxalq qanunvericiliyi bilir, idarəetmənin səmərəliliyinin artırılmasında vətəndaş cəmiyyətinin potensialından və resurslarından faydalanmağı bacırır.
FTN 2 İnsan hüquqlarının əsas xüsusiyyətlərindən və istiqamətlərindən hüququn hər bir sahəsinin inkişaf etdirilməsində düzgün istifadə edir.
FTN 3 Ayrı-ayrı insan hüquqlarının tətbiqi qaydalarını və onların məzmununu müəyyən edir.
FTN 4 Ayrı-ayrı qrupların insan hüquqlarının müdafiəsi qaydalarının və xüsusiyyətlərinin tətbiqini həyata keçirir, o cümlədən ayrı-ayrı sahələrdə insan hüquqlarının müdafiəsi qaydalarını və xüsusiyyətlərini tətbiq edir.
FTN 5 İnsan hüquqları sahəsində beynəlxalq və milli mexanizmlərin mahiyyətini və əsas istiqaməıtlərini bilməklə onların qarşılıqlı əlaqələrindən düzgün istifadə edir.
FTN 6 Vətəndaş cəmiyyətinin əsaslarını və idarəetmə mexanizmini bilir, onun inkişaf etdirilməsi üçün bacarıqlara malikdir.
FTN 7 Əhalinin ayrı-ayrı kateqoriyalarının hüquqi vəziyyətini ətraflı öyrənməklə onların hüquqlarının müdafiəsi qaydalarını tətbiq edir.

“İqtisadiyyatın əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 İqtisadi nəzəriyyənin əsas kateqoriyaları və anlayışları haqqında biliklər əldə etmək; iqtisadi subyektlərin davranış prinsiplərini öyrənmək.
FTN 2 İqtisad elminin konsepsiyaları və istiqamətləri, iqtisadi modellər haqqında təhlillərlə tanış olmaq; iqtisadiyyatda bazar mexanizminin rolu haqqında təsəvvürə malik olmaq, iqtisadi hadisə və prosesləri məzmun və formal təhlilinin ilkin vərdişlərini öyrənmək.
FTN 3 İqtisadi proseslər, iqtisadi mexanizmlər, iqtisadi resurslar, iqtisadi qanunauyğunluqlar haqqında biliklər əldə etmək.
FTN 4 Makroiqtisadiyyat və mikroiqtisadiyyatın əsasları haqqında biliklər formalaşdırmaq.
FTN 5 Bazar iqtisadiyyatının fəaliyyət qanunauyğunluqlarını; bazar iqtisadiyyatında dövlətin rolu və funksiyalarını qiymətləndirə bilmək.
FTN 6 İqtisadi subyektlərin qərar qəbul etmə mexanizmini, ümumi iqtisadi göstəriciləri təhlil etmək.

“Siyasi kommunikasiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Seçki və informasiya- kommunikasiya proseslərini təhlil edə bilmək.
FTN 2 Müəyyən olunmuş vəzifələrə uyğun informasiya axınını yönləndirməyi bacarmaq.
FTN 3 Siyasi kommunikasiyanın nəticələrini proqnozlaşdırmağı bacarmaq.
FTN 4 Siyasi kommunikasiyaya dair nəzəri konsepsiyaları və modelləri təhlil edə və qiymətləndirə bilmək.
FTN 5 Dövlətin informasiya siyasəti və media ilə iş sahəsində səriştələrə malik olmaq.
FTN 6 Siyasi sistemlə cəmiyyət arasında siyasi informasiyanın fasiləsiz ötürülməsini təmin etmək.
PTN 7 İnformasiyanı siyasi məqsədlər üçün idarə edə və tənzimləyə bilmək.

“Müasir informasiya- kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Yeni informasiya texnologiyaları və onların rolu haqqında bilikləri əldə edir.
FTN 2 Müasir informasiya- kommunikasiya texnologiyalarının növləri, təsnifatı haqqında biliklərə yiyələnir.
FTN 3. İnformasiya cəmiyyətinin konsepsiyası və xüsusiyyətləri, cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesinin əsas mərhələləri haqqında biliklər qazanır.
FTN 4. Müvafiq ixtisas sahəsində müasir texnologiyalardan istifadə etmək praktikasına yiyələnir.
FTN 5. Müvafiq ixtisas sahəsində informasiya texnologiyalarının rolunu və effektivlik meyarlarını qiymətləndirir.
FTN 6. Müasir Əməliyyat Sistemlərinin iş prinsipini mənimsəyir.

FTN 7. Proqramlaşdırma bacarığına yiyələnir.
FTN 8. Veb sistemləri və texnologiyası sahəsində biliklərə yiyələnir və praktik iş təcrübəsi əldə edir.
FTN 9. Süni intellekt, ekspert sistemləri və s. haqqında biliklər əldə edir.
FTN 10. İnformasiya təhlükəsizliyi, ona nail olma yolları ilə bağlı bacarıqları formalaşır.
FTN 11. Ms Office 365 paket proqramlarını mənimsəyir və müvafiq ixtisas sahəsi üzrə tətbiq edir.
FTN 12. Veriənlər bazası haqqında biliyə yiyələnir və müvafiq ixtisas sahəsi üzrə tətbiq edir.

“İxtisas yönümlü xarici dil” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dilin qrammatik quruluşunu mənimsəmək, qrammatik səhvləri müəyyən etmək və qrammatik cəhətdən qüsursuz mətn parçaları formalaşdıra bilmək; dilin struktur vahidlərinin kommunikativ funksiyalarına yiyələnmək və onlardan düzgün istifadə etmək.
FTN 2 Ünsiyyətin qurulması prosesində dilin zəngin resurslarından maksimum yararlanacaq səviyyədə dilin leksik korpusuna yiyələnmək; ixtisası ilə bağlı yazışma aparır, peşəsi ilə bağlı materialları yazılı və şifahi tərcümə etməyi bacarmaq.
FTN 3 Nitqi dinləyici üçün anlaşıqlı, vacib məqamları nəzərə çarpdıracaq qədər ekspressiv və məntiqli şəkildə qurmaq; ixtisası ilə bağlı peşəkar əlaqələr və ünsiyyət qurmağı bacarmaq.
FTN 4 Effektiv eşidib-anlama vərdişlərini inkişaf etdirmək.
FTN 5 Dinlədiyi mətnlərin təhlilini apara bilmək; əsas fikirləri, detalları şərh etmək; spesifik ifadələrin, idiomların, terminlərin mənasını anlamaq; intonasiya və digər prosodik vahidləri fərqləndirmək və bunların əsasında danışanın mövzuya emosional-ekspressiv münasibətini izah etmək.
FTN 6 Müxtəlif konkret və mücərrəd mövzulu,elmi və publisistik- yazılı mətnləri anlamaq, mətndə yer alan əsas fikirləri şərh etmək, mətnin əsas məqamlarını parafraz etmək və ümumiləşdirmək.
FTN 7 Öyrənilən dilin əsas ünsiyyət vahidlərinin normativ, kommunikativ və etik aspektlərdə tətbiqini bacarmaq; Sərbəst fikir söyləmək, tutarlı və zəngin nitq nümayiş etdirmək.

“Mülki müdafiə” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Fövqəladə hadisələrin təsnifatı, onların tam xarakteristikası, Mülki müdafiənin yaranma tarixi, onun FH-da rolu və vəzifələrini öyrənmək. Mülki müdafiə ilə bağlı normativ-hüquqi sənədləri bilmək;
FTN 2 Müasir dövürdə sülh və müharibə dövürlərində Mülki müdafiənin rolunu və vəzifələrini bilmək. Texnogen FH-də hadisələrin qarşısının alınması yolları, bakterioloji, kimyəvi və radiasiya şəraitində əhalinin davranış qaydalarını, mahiyyətini bilmək. Karantin, observasiya şəraitində, sanitar təmizliyi, ərazinin dezinfeksiyası, kimyəvi zəhərlənmə ocaqlarındadeqazasiya, radiasiya şəraitində isə dezaktivasiya üsullarını bilmək;
FTN 3 Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Dövlət sisteminin rolu və vəzifələrini bilmək. Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrinin yaradılmasını öyrənmək;

FTN 4 Fövqəladəhallar zamanı əhalinin mühafizəsinin təşkilini həyata keçirmək. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini bacarmaq. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin səmərəli mühafizəsinin təşkilini bacarmaq. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bacarmaq. Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini həyata keçirmək;
FTN 5 Mülki müdafiə kəşfiyyatının təşkili və aparılması qaydalarını bilmək. Radiasiya və kimyəvi kəşfiyyat cihazlarını işlətməyi bacarmaq. Mülki müdafə üzrə idarətmə, mülki müdafiə qərargahları və onların əsas vəzifələrini bilmək;
FTN 6 FH-in nəticələrinin aradan qaldırılması yollarını bilmək. Qəza- xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin dağıntı ocaqlarında təşkil etmək və aparılmasını həyata keçirmək. Əhalinin mülki müdafiə sahəsində hazırlanmasının prinsiplərini öyrənmək.Fövqəladə hadisələr zamanı dağıntı ərazisində ilk tibbi yardım aparmağı bacarmaq.

“Strateji idarəetmə” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 İnformasiya resurslarının strateji idarəolunmasını bacarmaq.
FTN 2 Strateji məqsədləri düzgün formalaşdırmaq, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizini aparmağı bacarmaq.
FTN 3 İnformasiya və psixoloji savaş şəraitində müəyyən olunmuş strateji idarəetmə vəzifələrini icra etməyi bacarmaq.
FTN 4 Siyasət, sosial və iqtisadi sahələrdə strateji idarəetməni həyata keçirməyi bacarmaq.
FTN 5 Qərar qəbul etmə prosesi, bu prosesdə risklərin minimuma endirilməsi, strategiyaların reallaşdırılması, onlara nəzarət etməklə bağlı səriştəyə malik olmaq.
FTN 6 Strateji idarəetmənin metodlarını praktik tətbiq etməyi və onun effektliyini qiymətləndirə bilmək.

“Azərbaycan Respublikası milli təhlükəsizliyinin əsasları” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Milli təhlükəsizliklə bağlı nəzəriyyələri praktik nümunələr üzərində tətbiq etməyi bacarmaq.
FTN 2 Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizliyinin konseptual və hüquqi əsaslarını təhlil edərək onun tətbiq olunduğu mühiti izah etməyi bacarmaq.
FTN 3 Azərbaycan Respublikasının transmilli təhdilərə qarşı mübarizəsini təhlil etmək və qiymətləndirmək.
FTN 4 Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizlik mühiti, əsas təhdidlər və onlara qarşı mübarizəyə dair sistemli bilikləri formalaşdırma qabiliyyəti var.
FTN 5 Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin ayrı-ayrı elementləri, istiqamətlərinə dair sistemli baxışlar formalaşdırmaq qabiliyyəti var

FTN 6 Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin olunmasında yerini və rolunu təhlil edə və müəyyənləşdirə bilmək.

"Riyaziyyat və statistika" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Dövlət idarəçiliyi və ictimai proseslərin riyazi modelləşdirilməsi üsullarına yiyələnir.
FTN 2 Statistik metod və qanunlara əsaslanan informasiyanın təhlili üsullarına yiyələnir.
FTN 3 Məlumatların statistik işlənilməsi və statistik hesabatların hazırlanması bacarıqlarını əldə edir.
FTN 4 Optimallaşdırma üsullarını idarəetmə proseslərinə tətbiq etmək bacarıqlarını əldə edir.
FTN 5 Statistik proqramlardan istifadə, hesabatın hazırlanması və yazılması sahəsində səriştələrə malik olmaq.
FTN 6 Binar münasibətləri matrislər və qraflar vasitəsilə təsvir etmək bacarığı əldə edir.
FTN 7 İnformasiya emalının kompyuter metodları, məhz SPSS və/və ya STATA proqramından istifadə bacarığını əldə etmək.

"Davamlı inkişafın idarə olunması" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Davamlı inkişaf konsepsiyalarını tənqidi təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 2 Davamlı inkişafın idarə olunmasının dünya təcrübəsini bilir və səmərəli idarəetmə təcrübəsini müəyyən etməyi bacarmaq.
FTN 3 BMT və digər beynəlxalq təşkilatların davamlı inkişaf strategiyasını bilmək.
FTN 4 Azərbaycanın davamlı inkişaf strategiyasını bilmək.
FTN 5 Davamlı inkişafın monitorinqini, planlaşdırılması və idarəedilməsini bacarmaq.
FTN 6 Davamlı inkişafla bağlı proqram və layihələrin reallaşdırılmasını bacarmaq.

"Azərbaycanın konstitusiya hüququ" fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Azərbaycanın konstitusiya quruluşunun əsasları, insan və vətəndaşın hüquqi statusunun əsasları, dövlətin siyasi-ərazi təşkili, dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının təşkili və fəaliyyəti əsaslarını təhlil edə bilmək.
FTN 2 Hüquq və qanunun qarşılıqlı əlaqəsi, qanunvericilik sistemi ilə bağlı münasibətləri tənzim edən hüquq normalarının məcmusunu təhlil etmək və qiymətləndirə bilmək.
FTN 3. Normativ hüquqi aktların, o cümlədən Azərbaycanın tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin qanunvericilik ierarxiyasında yerini müəyyən etmək, konstitusiya qanunvericiliyində mövcud olan kolliziyaların mahiyyətini aydınlaşdırmaq, konstitusiya qanunvericiliyinin təhlilini aparır və müvafiq istiqamətlər üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində təkliflər vermək.
FTN 4. Seçki hüququna dair təhlil aparır, İcra hakimiyyəti mexanizmində konkret icra hakimiyyəti orqanının yerini müəyyən edir, icra hakimiyyəti orqanını idarəçilik sahəsində dövləti funksiyanı yerinə yetirən publik hüquqi şəxslərdən fərqləndirmək.
FTN 5. Azərbaycanda dövlət, cəmiyyət və şəxsiyyət arasındakı konstitusion münasibətlərin əsaslarını izah edə bilmək.

FTN 6. Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları, onların konstitusion statusu haqqında əsaslı biliklərini nümayiş etdirə bilmək.

Əlavə 2

Fənlərin və Təhsil Proqramının təlim nəticələrinin matrisi

Ali təhsil müəssisəsi aşağıdakı cədvəldən istifadə edərək ixtisasın Təhsil Proqramının təlim nəticələrinin əldə olunmasına fənnlərin necə dəstək verdiyini müəyyən etməlidir.

Blokun adı	Fənlərin adı	Proqramın təlim nəticələri															
		PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6	PTN 7	PTN 8	PTN 9	PTN10	PTN11	PTN12	PTN13	PTN14	PTN15	PTN16
Ümumi fənlər	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya	X															
	Azərbaycanın tarixi	X															
	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya	X															
İxtisas fənləri	Dövlət və ictimai idarəetmə		X	X			X	X		X							
	Maliyyə və büdcə siyasəti			X	X											X	
	Siyasət nəzəriyyəsi					X	X	X	X	X	X						X
	Riyaziyyat və statistika	X					X	X		X		X					
	Xarici siyasətin təhlili					X	X	X	X		X						X
	İnstitusional siyasətin təhlili		X	X		X	X	X	X	X	X						
	Yerli idarəetmə və özünüidarəetmə		X	X				X		X	X						
	Ağıllı şəhərlərin idarə olunması			X	X					X							
	Ekologiya			X		X				X							
	Regional və yerli maliyyə resurslarının idarəolunması			X	X					X						X	
	Beynəlxalq ticarət				X											X	
	Siyasi təhlil və tənqidi təfəkkür	X				X	X	X	X	X		X	X				X
	Proqram qiymətləndirilməsi			X	X												
	Dövlət qulluğu		X	X										X			
	Vətəndaş cəmiyyəti və insan hüquqları		X	X		X	X	X	X	X			X	X	X		
	Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi	X				X	X	X		X		X			X		
	Davamlı inkişafın idarəedilməsi				X	X	X	X									
	Siyasi kommunikasiya					X	X	X		X	X		X				
	Mülki müdafiə																
	Strateji idarəetmə	X				X	X	X		X	X		X		X		X
	İxtisas yönümlü xarici dil	X															
	İqtisadiyyatın əsasları				X											X	
	Sosial münaqişlər							X		X			X				X
	Azərbaycan Respublikasının konstitusiya hüququ		X											X	X		
	Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizliyinin əsasları	X								X		X	X				X